

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14—,
POLUGODIŠNJE I TROMJESECNO SURAZMIJERNO. MJESECNO
K 1-20.— POJEDINI BROJ 10 PARA.— OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -

TELEFON BR. 74.— ČEKOVNI RAČUN 129.871.

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA.— VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNJI
UREDNIK JOSIP DREZGA.— TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. III.

BR. 181, (411)

ŠIBENIK, utorak 14. rujna 1915.

Željeznička pruga Vilna-Dvinsk-Petrograd provaljena. Talijanski napadaji nastavljaju se jednakom žestinom uz težke gubitke po Talijane. Agitacija za mir u Italiji.

Rusko ratište.

BEĆ, 13. rujna (KB). Službeno se saopće:

Ruski napadaji na našu istočno-galicijsku frontu traju dalje.

Na ušću Seretha jakne neprijateljske sile bile su potisnute. Borba je dolazila na mnogobrojnim mjestima do borbe na šake.

U strieljačkim jarkovima sjeverozapadno od Strusova razbilo se je više ruskih nasrtaja o unakrnu vatu naših baterija. Drugi su odbiveni bajonetom.

Noću su kod Tarnopola boreće se savezničke čete povukle su se na položaj upriličen na višovima istočno od Kozlova, i Jezerne, koji se položaj priključuje na našu frontu na istočnoj obali srednje Stripe. Kretanje nije bilo neprijatelja smetano.

Kod Novo Aleksinice naše čete nalaze se na željeznicama. U okolini Derazno bacili smo neprijatelja na više točaka, pri čemu je osobito istaknula bečka donraska infanterijska regimentna broj 24.

Austro-ugarske bojne sile u Litvi pri njihovom prekuceranjem jurišu na mjesto Szkuratno zabilje su 9 časnika i 1000 momaka, zaplijenile 5 puščanih strojeva.

Zamjenik šef generalnog stožera Von HÖFER.

BERLIN, 13. rujna (KB). Službeno se saopće:

Vojska grupe Hindenburga.

Na lijevoj obali Dvine između Friedrichstada i Jakobstada neprijatelj je iz više položaja bačen. Dalje južno uzmaknuo. Njemački vrhovi četa, koji ga progone, dostignuli su cestu Eckengrafen-Bakischi.

I između ceste Kupischki-Dvinsk i Vilija na put za Vilnu predkretne su u živahnom toku.

Željeznička pruga Vilna-Dvinsk-Petrograd na više je mjestu dostignuta.

Istočno od Grodna potjera se nastavlja.

Nan donjon Zelvianki jaki protunastaju neprijateljski bili su odbiveni.

Jučer je više od 3.300 zarobljeno.

Vojska grupe bavarskog princa.

Neprijatelj je na uzmaku. Više od 1.000 Rusa zarobljeno.

Vojska grupe Mackensena.

Odpornik protivnika skršen je

na čitavoj fronti. Potjera u pravcu Pinska jest u toku.

Jugistočno ratište.

Njemačke čete odbile su jučer krvavo zapadno i jugozapadno Tarnopola više jakih neprijateljskih napadaja. Pri tome je nekoliko stotina zarobljeno.

Noću je, nesmetan od neprijatelja, uzeo povoljan položaj nekoliko kilometara zapadno od dosadanjeg.

Vrhovna vojna uprava.

Talijansko ratište.

BEĆ, 13. rujna (KB). Službeno se saopće:

Na primorskoj fronti jučer su bojevi u prostoru Fliča i Tolmina prosljedjeni nesmanjenom žestinom. Opet su svi napadaji odbiveni, uz težke gubitke po Talijane. Opet su naše čete uzdržale bez iznimke sve svoje položaje.

U prostoru Fliča neprijatelj, nakon što mu se izjaviovi prije podne napadaj na Rombon i pokušaj provale na obronke ove gore, poslije podne je navalio sa jugozapada na Javorcek i Golo-bar planinu. Pred večer je ovaj nasrtaj bio odbiven. Talijanska artiljerija ovđe je pucala na sabalista vlastite infanterije vidljivim djelovanjem.

U području Vršića, gdje je protivnik već u prekuceranjoj borbi izgubio više od 500 ljudi, jučer poslije podne ponovno razbio se je jedan napadaj.

Mostobran Tolmina napali su Talijani četiri puta, a uzalud.

Dalje u pravcu prama jugu vladao je primjereni mir.

Na tirološkoj fronti ponovno pokušaji neprijatelja, da se približi našem položaju na Popeni, bili su isto tako bezplodni kao i svi prijašnji. Pred pogrančnim mostom leži daleko više od 100 mrtvih Talijana.

Zamjenik šef generalnog stožera Von HÖFER.

Francusko-englesko ratište.

BERLIN, 13. rujna. (KB). Službeno se saopće:

Na zapadnom ratištu položaj je nepromijenjen.

Dva neprijateljska aeroplana bila su srušena.

Zadnje noći upriličen je zračni napadaj na utvrdu Southenda,

Napadaj Zeppelin na Englesku.

LONDON, 13. rujna (KB). Novinski uređ javlja 12. ov. mj.:

Zeppelini su zadnje noći poduzeli ponovno napadaj na istočnu obalu te baciće bombe. Nitko nije bio ranjen i nikakva šteta nije nanešena.

Propaganda za mir.

RIM, 13. rujna (KB). „Messager“ javlja:

Od nekoliko dana dijele se po Rimu proglasili u francuskom jeziku, kojima se gradjanstvo poziva da agitira za mir.

Italija navlažuje na Švicarsku?

Iz Berna javljuju, da već dvije sedmice Talijani pomicu čete s austrijske granice proti granici Švicarskoj. Ovo je sigurno upereno proti Švicarskoj, nakon što se je ispostavilo, da su austrijske pogranicne utvrde nepredobive.

„Neue Zürcher Zeitung“ potvrđuje, da su ove vijesti kolale u glavnom mjestu Švicarske, ali nadodaje, da saveznom vjeću nije o tome ništa poznato.

Talijani priznavaju svoje poraze.

„Vossische Zeitung“ javlja iz Lügana: Posljednji Cadornin izvještaj sadržaje priznanje, da se izjaviova talijanska ofenziva protiv Pleve di Cadore, zbog vanredne obrane neprijatelja u položajima, koji su i onako strahoviti.

Srbija ne puštaju Drača.

Kako javljuju milanski listovi iz Niša, Srbija je odlučno odklonila, da opozove svoje čete iz Drača.

Prilike u Rusiji.

Javljaju iz Petrograda: Zadnjih dana usmrćeni su podpuščnik Mjajsojev, Freinat i barun Grothus, jer su bili na čelu silno razgranjenoj špijunskoj organizaciji. Freinat je bio ravnatelj policije, poslije pridijeljen kao „ekscelenciju“ ministarstvu nutarjih posala. Grothus je bio zamjenik generalnoga guvernera u Petrogradu Trepova, pa ravnatelj policije u Rigi.

Zastupnik Kenskij iznio je senzacionalno otkriće, da su ruski težki topovi, koji bili sagradjeni u Putilovu za frontu na Njemuenu, mještje na fronti našli su se u — Vladivostoku, kamo su pogrešno bili poslati.

Udes Kijeva.

Ruski ratni izvjesitelji izjavljuju, da su saveznički odlučili navaliti na Kijev. Akoprem neprijatelju ne stoji na putu nikakve naravne obrane, bilo bi ipak preuređeno ustvrditi da je Kijev već u pogibelji.

Austrijska uprava u ruskoj Poljskoj.

Previšnjim rješenjem imenovani su ovi najviši funkcionari vojničke uprave u Ruskoj Poljskoj: Za generalnog gubernatora uz istodobno postolje dostojaštva tajnog savjetnika, GM. barun Diller, za zamjenika generalnog gubernatora GM. Karlo Lustig, za poglavicu glavnog stožera generalnog gubernatora potpukovnik u zboru glavnog stožera Artur Hauner, za vodećeg gradjanskog zemaljskog povjerenika namještajnički savjetnik Gjuro grof Wodzicki.

jedan američki dopisnik, koji je proputovao zapadnu Rusiju, ovako opisuje svoje doživljaje:

Sve su krajeve, koje sam proputovao, preplovili bijegunci iz krajeva, koje su okupirale središnje vlasti. Svuda sam bio svjedok ove jedinstvene seobe naroda, kojog nema u povijesti primjera. Računa, da je u posljednje vrijeme stiglo najmanje 1 1/2 milijuna bijegunaca u gradove Smolensk, Kijev, Moskvu, Odese, Vitebsk i Petrograd. Ovi su bijegunci većinom sve izgubili. Opskrbljivanje ovih iscrpljenih i izgladnjelih ljudi, čini teškoće, čija se veličina ne da zamisliti, ako se ne vide ova tužna jata.

U nekim krajevima bili su zaposleni žetvom, no ova je već prošla. Drugih poslova nema, osim poslova nekih grana industrije, koje su obustavljene u velikim poljskim industrijskim kotačima, pa su otvorene na druga mjestima. Teškoće su tim već velik broj bijegunaca ne zna ruskiji, govoriti samo poljski, litavski ili poljski. Ovi se nesretnici ne mogu razumjeti. Oni su u takvom zlomu, nju, kao da su bez sredstava u tvojim zemljama. Gradske vlasti pokazuju neveć susretljivost, no bijeda je već redno velika, da milijoni izuzeće, kao kaplja u moru. Sve su raspoređeni željeznicama pretrpane. Morao sam čekati više od tri dana, da u istom vozu stigem iz jednog mesta u drugi.

PODMORNICA

Piše: O. S. BOLIĆ.

IV.

Rekao sam da slika horizonta dolazi projektirana na metalnu ploču ili na stol, ali ova slika izvanjskih predmeta može se gledati kao kod običnog dalekozora i kroz okular — leću, pače ista slika može biti i fotografirana. Kad je već upravila razarači torpeda, naravski da se podmornica pred neprijateljskom vatrom ne može nikako drugačije oprijeti već poluprin zaronjenjem i istog gornjeg dijela Periskopa, ali uvijek samo za malo časaka dok posve odbijne neprijateljskom oku, da opet izroni sa svojim vrhom Periskopa, da uzmemo vijeti gdje se nalazi. — Pri upravljanju za tog potpunog zaronjenja rabi podmorska lagija kompase („Bussole“). Iz ovih kratkih crta možemo se lako uvjeriti, kako je Periskop glavni sastavni dio — podmornice, te kako o dobroti njegovoj ovisi moći i jakost iste: bez Periskopa, podmorska lađa nebi mogla nikada vijeti, bez dobrog Periskopa nebi mogla sružiti vrednost zapovjednika točno upraviti silur na neprijateljsku lagu.

Ima Periskopa raznih sistema. Ima ih koji su sastavljeni od vanjskih i nutarnjih crteža, te dok je vanjski crtež nepomična, nutarna, koja na svom vrhu nosi leću sabiracu, može se po volji oko sebe kretati, i time može se točnije promatrati cijeli horizont. Rek bi da su ove vrsti Periskopa najviše u uporabi. Ima pače Periskopa čija se crteži produljuju kao kod jednostrukih dalekozora. Naravno da svaka država ima svojih tajna, kao što glede drugih ratnih aparata, tako i glede Periskopa, koje skrupožno čuvaju, da ne dođu do znanja drugoj neprijateljskoj državi. Ima podmornice i sa dva Periskopa, pogodi li neprijateljsko zrno jednoga, da bude odmah drugi pripravan. Svakako između najavštenijih ap-

rata Periskopa posjeduju njemačke i a naše podmorske luke, koje, kako svagdano ču- jemo, i postizavaju nenadkritljivim uspjeha. Bez dvoješta da se ima zahvaliti savršenoj njemačkoj optici, koja je i kod nas u porabi, a koja stoji na visokom stupnju tako, te se ne boji nikakve svjetske konkurenčije u tom pogledu.

Da reknem još dvije o duljinama i o ofenzivnom oružju podmornice. Duljina je podmornice različita, jer još nije bila ustavljena stalna duljina. Praktično srednja je duljina oko 42 metra sa promjerom od 4,20. Imamo podmornice i duljih od 42, a i kraćih. Najmoderne njemačke podmornice su kraćeg sistema.

Obrnjeno je oružje podmornice silur, koji podmornica, kako smo vidjeli govorec o periskopu, posebnim za to spravama i kroz posebni ciljev lanceria na neprijateljski brod. Učinak je istoga uništenje, potopljenje broda. Podmornica prama tajni svoje konstrukcije, nosi više takvih silura sobom. Siluri su oko 4 metra duljine, a rabe se oni isti koji se rabe na običnim torpljarkama i razaračima. Moderni je silur, kako će već mnogi čitatelji znati, austrijski izum. Osim silura, neke moderne podmornice nose na sebi i topove manjeg kalibra koji stoje u posebnom za to tornju, na palubu broda tako da, kad podmornica zaroni, top bude nepromocično u tom tornju zatvoren. Moderne podmornice provigijene su i brzovom bez žica.

Ovim sam za sad svršio svoju malenu radnju o podmorskoj lagi, i time podao čitatelju samo općeniti pojam današnje moderne podmornice. Potankosti konstrukcije podmornica ostav će ujek prekrivenie nekim tajanstvenim velom pred očima značajljive publice; jer, dok pojedine države želavo nastojo oko usavršavanja ovog strašnog ratnog instrumenta, nastroje istodobno da skru-polozno sačuvaju svako svoje novo otkriće, eda time u slučaju potrebe izmenade svog ratnog protivnika. I ako su se podmornice u ovom zadnjem deceniju znatno usavršile, to je još ipak mnogo toga što se pronaći i usavršiti mora, eda se postigne sigurnost i podpuna stanost plovitve po dubinama podmorskog carstva.

Da zaključim sa proročanstvom „Domu“ iz god. 1888., gdje u 11 broju red o pomorskim ratovima budućnosti doslovce ovako: „Pomorski ratova, su se prije vodili, nestalo je; torpili (misli na podmornice sa silurom) su se oklopljavali. Pomorski ratovi biti će sada industrijalni ratovi. Ratovati će se piljarkama, topničkim barkama i brodmima; svi ti brodovi moraju da budu tanki. Onaj tko bude imao brže i ne- [podmorničke] brodove, bit će i osuđen. A buduće voditi će se rat bez milosrđa i mitski, bez obzira na međunarodno pravo. Obseg ovog lista ne dozvoljava nam, da potanje opisemo sastav i učinke torpljarka (silura). Dovoljno će biti ako spomenemo, da su ti učinci uprava grozni. Neviđena, tajnovito, sličom brižnom dojari-ispod vode torpljarka; te, udari u lagu. Od tog udara, eksplodiraju praskave stvari u torpljarki i za tili čas nestalo je oklopjanje, topova, ljudi, sve je smrđljivo-razoren.“

A mi imamo tu sreću ili bolje nesreću, da živimo baš u doba, kad se sva ta proročanstva pred našim očima na dlaku ispunjuju.

Domaće vijesti.

Načelnik Rijeke. Kako javlja „Ug. dop., ured.“, potvrdio je car izbor načelnika za grad Rijeku u osobu Dr. Antuna Vio.

Poštanske vijesti. Privatni paketni saobraćaj i promet novčanih listova bio je uspostavljen sa svim pošt. uredima Dalmacije osim: Babinopolje, Lastovo i Žirje. Promet novčanih listova za Božanu, Ist, Koločep, Lonud, Mula, Premuda, Sali i Štanjansku Luku ograničen je do 300 K.

Grad i okolica.

Kako je našim u Srbiji, Ivan Kosor, brat poznatog hrvatskog književnika Josipa Kosora, i sami pjesnik, koji se javlja prvi ratnih mjeseci u našem listu ratnim pjesmama, bio je u ratu proti Srbiji zarobljen te se sada nalazi na radnji za dovršenje pruge Niš-Knaževac. Ovo dana javio se je iz zarobljeničvra privjete gosp. nadučitelju Josipu Karadjoli, te mu piše:

„Ne javljate se nitko meni iz našeg Šibenika, kao da ste zaboravili na mene, i ako ja slikam Šibenik u lijepoj fantaziji na obalama dlane i goleme Adrije. Uživatevi u gradjanu i gjardinu i kupate se u moru košarani, a da vas i ne smetaju kakovi vojni

akordi, koji zamiru negdjedaleko, daleko i bude mrtve, da vide strašni sud. Vi samo mislite na još bolji život, a ja, ja mogu da mislim i šutim, i mislim na onu mjenicu, koju sam tijelo platio... Ostale mjenice skupite i zadržite kod sebe i one što nisu izsle.

Ostaje mi zdravo i veselo i pozdravite mi cijelo grad, t. j. cijelu domovinu, klinite joj izrecite, da ju pozdravljaju nezaboravljeni njen sin, koji žudi za nju, da ju što prije ugleda“.

Pod mjenicama, koja Kosor u pismu spominje, misli on na ratne pjesme, koje izlažile u našemu listu, a radi kojih bit će da mu se u Srbiji osvećuju.

„Crvenom Križu“ darovalo je gosp. Attilio Courir K 4—, da počasti uspomenu pok. Alduline Radoničić, a gosp. Ivan Medić K 12—, da počasti uspomenu kapetana Tome Prosenu.

† Frano Mondini, poštanski poslužnik, član „Šibenske Glazbe“, preminuo je jučer u dobi od 37 godina. Vječni mu pokoj!

Cijenjenim mojim mušterijama javljam da su mi prispljeli
ŠEĆER I KAVA
CIJENE UMJERENE.
PIO TERZANOVIĆ.

NAJMODERNIJE POSJETNICE
IZRADUJE
HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA I ŠIBENIK
U. Z. S. O. J.

P. T.
Čestitamo se s vremenjem do znanja svakoj cijenjenoj osobi da smo već od davnina osnovali našu zadružnu pod nasmovom:

PRV. HRVATSKA ZADRUGA
KLESARSKA ZADRUGA

registrirana je u Šibeniku, čeno jamčenje
U. S. T. U.

Zadružna obavlja svakovrsne kle-

sarske radnje bilo u mramoru ili kamenu

na najpovoljnije uvjete.

Osobitim preciznošću izrađuje žirvenike, balasture, krstionice, nadgroboke spomenike itd. u najmodernijim slogovima. Skladište je obskrbljeno sa mramornim materijalom, također mra- mornim pločama za pokuštaće. Budući je ista providjena izvrstnim radnim silama i dovoljnim kapitalom, to je u stanju svaku narudbu brzo i tačno izvršiti na podpunu zadovoljstvo gg. naručitelja.

Na zahtjev šalje nacrte, uzorke materijala, kao što i sve upute i razjašnjenja.

Preporuča se uglednom občinstvu i prepoštovanom svećenstvu, da ju po- časte svojim cijenjenim narucicima.

UPRAVA.

- Glasovir ili piano -
tražim u najam eventualno kupujem. Ponude u upravu lista.

ŠTALA ZA KONJE
lijepo uređena, kraj običinskog perivoja
iznajmljuje se odmah.

Potanje obavijesti daje uprava lista.

Stroj za pranje rublja.
prodaje se uz cijenu od K 150— Kupac može po dogovoru i mjesечно plaćati. Stroj posv. novi vrlo praktičan i za dana- šnje doba vrlo ekonomičan. Obavijesti daje uprava lista.

Tražim
poslovodju i jednog radnika za postolski obrt. Nastupiti mogu odmah. Upitati se u upravi lista. 6-6

Da postigne obilan prirod svoga rada na poljodjelskom polju morati će preognjiti svoje usjeve, vinograde, masline, voćna stabla i t. d. sa

**40% Kalijevom soli ili kainitom
15-16% Kalciumpianamidom
10%omasovom drozgom**

I to prama uputama koje svak može da zatraži bezplatno kod podpisane, bilo ustmeno ili pismeno. Ista tvrdka zani- manjicima dijeli poučne knjizice o uporabi gnjivoja za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh kao KAS a cjenije od istoga.

Ova gnjivoja dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpacačaoac, i to prama uvjetima postavljenim od tvornica

GRUBIŠIĆ & Comp. :- Šibenik.
(brzojavni naslov GRUBARES — telefon br. 56).

Najuspješnije oglašuje se u „Hrvatskoj Misli“.

KNJIGOVJEŽNICA HRVATSKE ZADRUŽNE
TISKARE U ŠIBENIKU ::

u. z. s. o. j. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUG).

UVEZUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE
VRSTI UVEZA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE,
MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKU SPA-
DAJUĆE RADNJE.
CIENE UMJERENE. — IZRADBA BRZA
I SOL'DNA.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Agenturni, komisionalni i otpremnički posao
Zastupstvo: Osječaravajućeg Društva „Herceg Bosna“

Zastupstvo i skladiste za Šibenik i okolicu slijedeći ugl. Twrka:
Michele Truden - Trst, Viktor Schmidt Fils - Beč,
Braća Klein - Split, Miho Sez - Dubrovnik, Salvetti & Co. - Piran, J. Pipan & Co. - Trst, itd. itd. itd.

Preuzimlje naručbe svakovrstnih modernih pečata iz gume i mjeti za pečatni vosak i sve ostale pečatne predmete, sve uz Tworničku cijenu da se ne boji utakmice, brza izrada.

Razašilje 1000 komada Feldpost dopisnica za Kr. 6.

**HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA
ŠIBENIK**

UKNJIŽENA ZADRUGA SA OGRANIČENIM JAMSTVOM
(Dr. A. DULIBIĆ I DRUG)

OBSKRBЉENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE
U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERNOJ SLOGU TE
UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVE
RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSKU STRUKU

IZRADUJE POIMENCE POSJETNICE, TRGOVAČKE
MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE,
TRGOVAČKE I SLUŽBENE OBVOJE, VJEĆANE KARTE,
PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE U PROGRAME,
OSMRĆICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I. T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBČINE I
ŽUPSCHE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRSNOG ČISTOG PAPIRA I OBVOJA

Jadranska Banka

PODRUŽNICA SIBENIK

Dionička glavnica K 8,000.000. — Pričuva K 700.000.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5

(Vlastita kuća).

Naslov za brzovje: „JADRANSKA“.

PODRUŽNICE: Dubrovnik — Kotor — Ljubljana — Metković —

Opatija — Šibenik — Splejt — Žadar.

Kupon založnica Žemljivo verešijskog zavoda Kraljevine Dalmacije platiti su i uvučene založnice unovčuju se kod JADRANSKE BANKE u TRSTU i svih njezinih podržnicu.

Uložne knjizice — Pohrana i administracija vrijednosnih papira. — Kupoprodaja tuzemnih i inozemnih vrijednosnih papira, te deviza i valuta. — Osiguravanje efekata proti gubitku na težaju pri vučenju. — Žiro računi i tekuci računi. — Unovčavanje mjenica, dokumentata, odrezaka i izvučenih vrijednosnih papira. — Kreditna pisma, čekovi, vagija, naputnice. — Predujmovi i zajmovi na vrijednosne papire, dionice sreće, robe (Warrants), brodove itd. — Gradjevine vjericse.

Preinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čeličnoj sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.